

POSITION PAPER INITIATIEFNOTA VERDUURZAMING FINANCIËLE SECTOR

DATUM: 27 augustus 2020

De Pensioenfederatie heeft waardering voor de tijd en energie die de initiatiefnemers in de nota verduurzaming financiële sector hebben gestoken. Verduurzaming is een belangrijk thema om de wereld voor huidige en toekomstige generaties leefbaar te houden én om financiële risico's te beheersen. Naast een gemeenschappelijk belang is er dus ook welbegrepen eigen belang bij het realiseren van goede en betaalbare pensioenen. Om in de termen van de initiatiefnemers te spreken is er reden genoeg om 'gezond verstand' te gebruiken en verder te verduurzamen.

De initiatiefnemers kijken in de nota onder meer over de landsgrenzen heen naar internationale/Europese initiatieven. Daarvoor zijn wij erkentelijk. Volgens de Pensioenfederatie is het essentieel om Europese of zelfs internationale oplossingen na te streven, juist omdat beleggen niet ophoudt bij de grens. Daarbij kan Nederland een aanjagersrol vervullen. Bijvoorbeeld ten aanzien van een algemene taxonomie.

De Pensioenfederatie steunt daarom de lijn van het kabinet om aan te sturen op een ambitieuze invulling van lopende Europese beleidstrajecten én initiatieven van de financiële sector, waaronder pensioenfondsen. De Pensioenfederatie is ook positief over de wijze waarop het kabinet invulling geeft aan het opvolgen van de verschillende voorstellen die de initiatiefnemers doen.

Wisselwerking met Europese initiatieven is belangrijk

De Europese Unie heeft de afgelopen jaren een ambitieus actieplan op het gebied van duurzame financiering omgezet tot nieuwe wetgeving, met name de Taxonomieverordening en de Informatieverschaffingsverordening. De Taxonomie betekent dat Nederlandse pensioenfondsen zullen gaan rapporteren welk gedeelte van hun portefeuille volgens uniforme Europese definities als 'groen' aangemerkt kan worden. Onder de Informatieverschaffingsverordening moet de financiële sector gaan rapporteren wat de negatieve effecten (*adverse impacts*) van beleggingen zijn. De lat ligt in beide gevallen hoog, omdat de rapportage uitgevoerd moet worden over de hele portefeuille (dus ook bijvoorbeeld private equity) en veel gegevens over beleggingen nog ontbreken. Dit betekent dat de financiële sector de komende jaren nog een flinke dobber heeft aan de implementatie hiervan. De Pensioenfederatie is er sterk van

Overtuigd dat hiermee het Europese beleid niet 'af' is, maar wel dat er bij de doorontwikkeling van beleid rekening gehouden moet worden met de implementatielast, die relatief zwaarder doorweegt op kleinere partijen.

Op 17 juli jl. heeft de Pensioenfederatie gereageerd op een consultatie van de Europese Commissie over de nieuwe Europese strategie op het gebied van duurzame financiering. Het huidige actieplan zit in de implementatiefase en daarom vraagt de Commissie om input over mogelijke toekomstige initiatieven.

De Pensioenfederatie verwelkomt zowel de initiatiefnota als de consultatie vanuit de Commissie. Het is belangrijk om beide documenten in samenhang te zien.

Wat pensioenfondsen helpt om verder te verduurzamen is:

- Een gouden combinatie is wat de Pensioenfederatie betreft om beleid om de financiële sector verder te verduurzamen door te zetten, in lijn met de transitie van de *reële economie*. Voor succes moeten aan beide kanten stappen worden gezet. Maar of het nu gaat om de beperking van CO₂-emissies of goede arbeidsomstandigheden in de keten, uiteindelijk moet de echte verandering wel plaatsvinden bij de bedrijven waarin pensioenfondsen beleggen. Een holistische benadering, met regelgeving voor bedrijven om ongewenste activiteiten in te perken of te beprijsen, is een voorwaarde voor verduurzaming. Dit houdt ook in dat er een juiste CO₂-prijs moet komen om te helpen om klimaatrisico's onderdeel te maken van *mainstream* financiële afwegingen.
- Goed gedefinieerde transitiepaden voor vervuilende sectoren helpen pensioenfondsen om de uitfasering mee te wegen in beleggingsbeslissingen en het managen van duurzaamheidsrisico's in de portefeuille.
- Pensioenfondsen zijn in de financiering van de energietransitie faciliterend. De daadwerkelijke emissiereducties vinden plaats bij bedrijven en consumenten. Als projecten in zichzelf niet financierbaar gemaakt kunnen worden, bijvoorbeeld door onvoldoende garanties of rendement, dan wel te hoog risicoprofiel, kan de overheid wellicht een rol spelen. Die rol is dan bijvoorbeeld door het afdekken van onrendabele toppen of risico's. Ook een regierol van de overheid (of van Invest-NL) bij het zoeken naar private financiering per project (bijvoorbeeld infrastructuur of bij de verduurzaming van woonwijken) kan financiering beter mogelijk maken.

- Het is van groot belang dat de EU zich gaat richten op het beschikbaar maken van ESG-data over bedrijven. Onder nieuwe Europese rapportageverplichtingen (de zogenaamde Taxonomie en Informatieverschaffingsverordening) moet de financiële sector veel meer informatie geven over beleggingen in bedrijven, dan diezelfde bedrijven beschikbaar maken. Dat maakt deze verplichting onmogelijk om na te komen. Daarom is het van groot belang dat de EU zich gaat richten op het beschikbaar maken van ESG-data over bedrijven. Zoals vermeld moet het nieuwe actieplan rekening houden met de implementatielast van deze nieuwe regels. De Pensioenfederatie ziet op dit moment ook geen noodzaak voor een aanpassing van de Europese Pensioenrichtlijn IORP-II, omdat daar al bepalingen over ESG-rapportage en -risicomanagement in staan. Deze nieuwe ESG-bepalingen gelden sinds 2019 en moeten nog worden geëvalueerd.
- De sociale poot van 'ESG' moet niet vergeten worden. Deelnemers van pensioenfondsen hechten er vaak net zo veel waarde aan dat hun pensioenvermogen belegd wordt met inachtneming van goede arbeidsrelaties en mensenrechten, als het milieu. Het Europees beleid moet dit ondersteunen.
- Internationale samenwerking is cruciaal. Pensioenfondsen willen graag inzicht krijgen in duurzaamheidsaspecten van de hele beleggingsportefeuille, die gedeeltelijk ook buiten de EU belegd is. Het is dus belangrijk om ervoor te zorgen dat bedrijven wereldwijd relevante niet-financiële informatie rapporteren.

Wij roepen het kabinet op om bij de Europese Commissie in te zetten op deze punten. Tegelijkertijd is het onwenselijk om op nationaal niveau aanvullende of mogelijk zelfs conflicterende initiatieven te introduceren aan de vooravond van de nieuwe Europese strategie. De herziening van de IORPII-richtlijn is ook onderdeel van dit Europese traject.

Europese regels voor niet-financiële informatie zijn belangrijk

Het kabinet hecht, net als de initiatiefnemers, groot belang aan het inzichtelijk maken van klimaatrisico's volgens de rapportagestandaard van de Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD). Die moeten een grote rol krijgen bij de herziening van de Europese regelgeving over de rapportage van niet-financiële informatie door het bedrijfsleven (NFRD). Dit zal extra informatie opleveren over klimaatrisico's bij bedrijven en pensioenfondsen helpen met beleggingsbeslissingen. De Pensioenfederatie ondersteunt daarom deze positie van het kabinet, als ook het voornemen om geen nationale verplichting tot TCFD-rapportage in te voeren voor financiële partijen. Omdat de sector nog bezig is nieuwe Europese rapportagevereisten over duurzaamheid te implementeren, zou een extra laag Nederlandse regels leiden tot een stapeling van

Regelgeving. Dat neemt niet weg dat sommige grotere pensioenfondsen deze rapportage al vrijwillig uitvoert.

Het kabinet voorziet ook een rol voor klimaatstresstesten, uit te voeren door de Europese toezichthouder voor pensioenen, EIOPA. De Pensioenfederatie deelt te mening dat zo'n klimaatstresstest nuttige inzichten kan geven over de blootstelling van pensioenfondsen aan klimaatrisico. Daarbij kunnen inzichten gebruikt worden die DNB heeft opgedaan tijdens een eerdere klimaatstresstest onder Nederlandse pensioenfondsen. Klimaatstresstesten moeten voldoende zijn toegespitst op de specifieke kenmerken van pensioenfondsen. Bezien moet worden of een 'one size fits all' aanpak voor alle type instellingen in Europa volstaat. Door klimaatstresstesten te organiseren wordt de impact van duurzaamheid op de financiële performance ook inzichtelijk. Daarmee wordt een andere wens van de initiatiefnemers ondervangen, namelijk het inzichtelijk maken van de impact van duurzaamheid op de financiële prestaties van een pensioenfonds. De initiatiefnemers uiten in de nota de wens om duurzaamheid aan de toekomstige ontwikkeling van de dekkingsgraad te koppelen. Aangezien de dekkingsgraad in de toekomst van het pensioenstelsel (uitwerking pensioenakkoord) geen rol meer speelt, bieden de klimaatstresstesten een alternatief om inzicht te verkrijgen. De pensioensector wil graag haar kennis opbouwen en ervaring inzetten voor de adequate inzet van klimaatstresstesten.

Meer groene obligaties

Het kabinet geeft aan dat de staat gebruik zal gaan maken van een nieuwe Europese standaard voor groene obligaties. Pensioenfondsen zijn zeer geïnteresseerd om via groene staatsobligaties in duurzame projecten te investeren. De Pensioenfederatie juicht dit voornemen daarom toe.

Beleggingsbeleid van toenemend belang binnen governance van pensioenfondsen

De maatschappelijke transitie en uitdagingen zijn groot. De governancestructuur van pensioenfondsen is bij uitstek geschikt om de dialoog met belanghebbenden (werknemers, gepensioneerden en werkgevers) te voeren over het beleggingsbeleid. Het meten en kennen van deelnemerspreferenties is van toenemend belang. Fondsbesturen leggen (afhankelijk van het bestuursmodel) verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan of belanghebbendenorgaan over het gevoerde beleid.

Bovenwettelijk worden bij veel fondsen al adviesrechten aan die organen toegekend t.a.v. het beleggingsbeleid. Kamerlid Van Weyenberg heeft de indiening van een initiatiefwet aangekondigd om de bevoegdheden van die organen t.a.v. een verantwoord beleggen verder uit te breiden.

Met name grotere, maar ook middelgrote, fondsen doen ook proactief onderzoek naar de voorkeuren van deelnemers op het gebied van het duurzaam beleggingsbeleid. Dit betekent dat het merendeel van het Nederlandse pensioenvermogen wordt belegd met inachtneming van de waarden van deelnemers. Dat betekent overigens niet per definitie dat deelnemers altijd even veel waarde hechten aan duurzaamheid. Scherpe discussies, over wat gewenste en ongewenste beleggingen zijn en de risico's die samenhangen met het doen van die beleggingen of juist het terugtrekken daarvan, vinden echter wel plaats. De Pensioenfederatie vindt het debat daarover binnen pensioenfondsen en met uw Kamer van bijzonder groot belang. Te meer omdat het aantal initiatieven t.a.v. duurzaamheid talrijk is.

De initiatiefnota verduurzaming financiële sector richt zich op de 'E' van de verschillende ESG-criteria. De Nederlandse pensioensector heeft de afgelopen jaren meerdere projecten geïnitieerd, om ervoor te zorgen dat er door de sector op een duurzame en verantwoordelijke manier belegd wordt. Zo is een grote groep pensioenfondsen volop bezig met de implementatie van het Convenant voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen, dat in ieder geval nog loopt tot en met 2022. Dit traject richt zich in het zogenoemde diepe spoor vooral op de S van Social, maar in brede zin ook op het identificeren, prioriteren en oplossen van negatieve impact van de ondernemingen waarin belegd is. Daarnaast hebben de Pensioenfederatie en een groep pensioenfondsen (waaronder de grootste vijf) zich gecommitteerd aan het Klimaatakkoord, waardoor ze CO₂-blootstelling van portefeuilles inzichtelijk zullen maken én reductiedoelstellingen zullen introduceren. Al deze initiatieven dragen bij aan duurzaamheid.

Alle drie de ESG-criteria moeten voldoende aandacht krijgen. Het borgen van samenhang en consistent beleid om dat voor elkaar te krijgen vergt een continue dialoog tussen kabinet, uw Kamer en de verschillende commissies daarbinnen, toezichthouders en (financiële) stakeholders. De initiatiefnota en kabinetsreactie daarop dragen zeker bij aan die dialoog. Pensioenfondsen delen graag hun expertise en ervaringen. Later dit jaar organiseert de Pensioenfederatie met andere koepelorganisaties een (digitale) conferentie om de dialoog te vervolgen. U ontvangt daar binnenkort een uitnodiging voor.

Voor vragen over dit paper of meer informatie over verantwoord beleggen door pensioenfondsen kunt u contact opnemen met Richard Pauw via 0650489442 of pauw@pensioenfederatie.nl. Een gesprek over dit thema met uw fractie wordt bijzonder op prijs gesteld.